

BULETINUL

COMISIEI

MONUMENTELOR ISTORICE

BUCUREȘTI

1991

Coperta I: Sigiliul cel mare al Moldovei la 1491 (Urscul lui Ștefan cel Mare din 26 februarie 1491 prin care întărește o moșie spătarului Purice).

Coperta a IV-a: Castelul Criș (jud. Mureș), cel mai frumos castel construit în stilul Renașterii transilvane (sec. XVI—XVII), azi în stare de avansată degradare, după oprirea lucrărilor de restaurare în 1977.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Aurel Botez
Peter Derer
Ștefan Gorovei
Eugenia Greceanu
Călin Hoinărescu
Sergiu Iosipescu
Ion Istudor
Dan Mohanu
Cezara Mucenic
Paul Niedermaier
Constantin Pavelescu
Radu Pop (președintele colegiului)
Marius Porumb
Georgeta Stoica
Nicolae Stoicescu
Aurelian Trișcu

REDAȚIA

Georgeta Pop (redactor))
Elisabeta Ancuța-Rușinaru (redactor de rubrică)
Sanda Gusti (macheta artistică și tehnică)
Dragoș Ardeleanu (secretar de redacție)

Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice: redacția — str. Ienăchiță Văcărescu nr. 16, sect. 4, București, cod 70528; administrația — Direcția pentru Presă, Publicitate și Tipărituri (DPPT), Piața Presei Libere nr. 1, sect. 1, București, cod 71554. Abonamentele se pot face la administrație, prin poștă sau virament DPPT, cont 645120608 Banca Națională a României, Filiala sect. 1, București, la oficiile poștale sau difuzorii de presă, precum și la redacție. Abonamentul anual este de 360 lei (90 lei/număr). Abonamentele pentru străinătate prin Rompresfilatelia, sector import-export presă P.O.Box 12291, telex 10376, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66. Tipărit la Întreprinderea poligrafică „Arta Grafică” S.A. București.

Au colaborat: Ștefan Balș (arhitect); Dan Basarab Nanu (istoric de artă); Gh. Dinuță (etnograf); Ioana Cristache-Panait (istoric de artă, Institutul de istoria artei); Sergiu Iosipescu (arheolog, dir. adj. științific DMASI); Gh. Lanevski (arhitect, Arad); Ioan Mareș (inginer, referent DMASI); Doina Măndru (istoric de artă, referent DMASI); Dan Mohanu (pictor restaurator, Academia de Arte); Vasile Oprișan (arhitect, Timișoara); A. Pănoiu (arhitect, șef secție DMASI); Georgeta Pop (istoric, redacția publicațiilor CNMASI); Radu Popa (arheolog, vicepreședinte al CNMASI); Ina Postăvaru (istoric de artă, referent DMASI); Mihai Sorin Rădulescu student, Facultatea de istorie; Elisabeta Rușinaru Ancuța (publicist, redacția publicațiilor CNMASI).

Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice

BULETINUL COMISIEI NAȚIONALE A MONUMENTELOR, ANSAMBLURILOR ȘI SITURILOR ISTORICE

Nr. 3/1991

Anul II

**MONUMENTE, ANSAMBLURI, SITURI
Atitudini și Mentalități**

- Convorbire cu arh. P. Em. Miclescu.
Interviu realizat de Mihai Sorin
Rădulescu 5

MONUMENTE PROPUSE

- IOANA CRISTACHE-PANAIT, Bise-
rici de lemn hunedorene. Documente
de istorie și artă 10

**COMUNICĂRI ȘI RAPOARTE DE CER-
CETARE**

- VASILE OPRIȘAN, Considerații pri-
vind „Casa turcească” din Timișoara 20
GH. DINUȚĂ, Repertoriul monu-
mentelor de tehnică populară de pe
Valea Gurghiului și a Mureșului
Superior 30
DAN BASARAB-NANU, Pe margi-
nea unor picturi pe lemn din sudul
Moldovei 40

METODOLOGII ȘI TEHNICI DE LUCRU

- DAN MOHANU, Hurezi. O proble-
mă complexă privind conservarea
patrimoniului artistic post-bizantin.
Observații preliminare 51
IOAN MAREȘ, Raport cu privire la
umiditatea din ziduri și metode de
eliminare 59

**INSTRUCȚIE, EDUCAȚIE, PERFECȚIO-
NARE**

- ȘTEFAN BALȘ, Sfaturi pentru tine-
rii arhitecți resturatori 63

IZVOARE

- Un memoriu adresat de arh. A. Orăscu
Căimăcăniei Țării Românești în
1848 (A. Pănoiu) 64

CRONICA INTERNĂ

Activitatea CNMASI

- Simpozionul privind moștenirea cul-
turală, organizat de Conferința
pentru Securitate și Colaborare în
Europa (CSCE), Cracovia, 28 mai —
7 iunie 1991 (Radu Popa) 65

- Din activitatea CNMASI (G. P.) 66

Activitatea DMASI

- Colaborare româno-franceză în dome-
niul restaurării monumentelor isto-
rice (Georgeta Pop) 67

- Protocole de coopération concernant le
patrimoine architectural 69

- Conferința de presă organizată de
DMASI cu ocazia încheierii proto-
colului de cooperare cu Direcția
Patrimoniului din Franța (G. P.) .. 70

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

- Moment aniversar la Muzeul Satului
(Elisabeta Ancuța-Rușinaru) 71

Manifestări UNESCO în România

- Simpozionul de la Suceava — Civi-
lizația moldovenească în secolele
XV—XVI (Doina Mândru) 72

- Simpozionul de la Sibiu — Mărturii
semnificative ale civilizației săsești
din Transilvania (Ina Postăvaru) 75

- Sesiunea științifică „Artă și arhitec-
tură. Barocul”, Arad, 4—6 iunie
1991 (Gh. Lanevschi) 78

- Vizită la Comisia teritorială Oltenia
(Elisabeta Ancuța-Rușinaru) 78

CURIER

MONUMENTS, ENSEMBLES, SITES — Attitudes et Mentalités

- Entretien avec l'architecte P. Em. Miculescu. Interview réalisé par Mihai Sorin Rădulescu 5

MONUMENTS PROPOSÉS

- IOANA CRISTACHE-PANAIT, *Eglises en bois de la région de Hunedoara, Documents d'histoire et d'art* 10

COMMUNICATIONS ET RAPPORTS DE RECHERCHE

- VASILE OPRÎȘAN, *Considérations concernant la „maison turque” de Timișoara* 20
- GH. DINUȚĂ, *Répertoire des monuments de technique populaire de la Vallée de Gurghiu et de Mureș Supérieur* 30
- DAN BASARAB-NANU, *Sur des peintures sur bois du sud de la Moldavie* 40

MÉTHODOLOGIES ET TECHNIQUES DE TRAVAIL

- DAN MOHANU, *Hurezi. Un problème complexe concernant la conservation du patrimoine artistique post-byzantin. Remarques préliminaires* 51
- IOAN MAREȘ, *Rapport sur l'humidité des murs et les méthodes d'élimination* 59

INSTRUCTION, EDUCATION, PERFECTIONNEMENT

- ȘTEFAN BALȘ, *Conseils pour les jeunes architectes restaurateurs* 63

SOURCES

- Un exposé adressé par l'architecte Al. Orăscu à la Valachie en 1848 (A. Pănoiu) 64

CHRONIQUE INTERNE

- L'activité de la CNMASH
- Symposium concernant l'héritage culturel, organisé par la Conférence pour la Sécurité et pour la Collaboration en Europe (CSCE) — Cracovie, 28 mai — 7 juin 1991 (Radu Popa) 65
- De l'activité de CNMASH (G. P.) .. 66
- L'activité de DMASH
- Collaboration franco-roumaine dans le domaine de la restauration des monuments historiques (Georgeta Pop) 67
- Protocole de coopération concernant le patrimoine architectural 69
- La Conférence de presse organisée par la DMAȘH à l'occasion de l'achèvement du protocole de coopération avec la Direction du Patrimoine de la France (G. P.) 70

LA VIE SCIENTIFIQUE

- Moment anniversaire au Musée du Village (Elisabeta Ancuța-Rușinaru)
- Manifestations UNESCO en Roumanie
- Le Symposium de Suceava La civilisation moldave au XVe—XVIe siècles (Doina Mândru) 72
- Le Symposium de Sibiu — Témoignages significatifs de la civilisation allemande 2—4 juin 1991 (Ina Postăvaru) 75
- La session scientifique „Art et architecture. Le Baroque”, Arad, 4—6 juin 1991 (Gh. Lanevschi) 78
- Visite à la Commission territoriale de la Petite Valachie (Elisabeta Ancuța-Rușinaru) 78

COURRIER

MONUMENTS, ENSEMBLES, SITES — Attitudes and mentalities

Conversation with Architect P. Em. Miculescu. Interview taken by Mihai Sorin Rădulescu 5

PROPOSED MONUMENTS

IOANA CRISTACHE-PANAIT, *Wood Churches in Hunedoara. History and Art Documents* 10

COMMUNICATIONS AND RESEARCH REPORTS 20

VASILE OPRIȘAN, *Considerations Regarding the „Turkish House of Timișoara* 20

GH. DINUȚĂ, *The Catalogue of the Monuments from the Gurghiu and the Upper Mureș Valley* 30

DAN BASARAB-NANU, *About Some Paintings on Wood from the South Of Moldavia* 40

WORKING METHODS AND TECHNIQUES

DAN MOHANU, *Hurezi. A Complex Question Concerning the Preservation of the Artistically Post-Byzantine Patrimonium. Firstling observations.* 51

IOAN MAREȘ *Rapport Concerning the Walls Humidity and Methods for its Elimination.* 59

INSTRUCTION, EDUCATION, IMPROVEMENT

ȘTEFAN BALȘ: *Advice for Young Restoration Architects.* 63

SOURCES

Memorial addressed to the Căimăcănii (Temporary Government) Of Walachia in 1848 (A. Pănoiu) 64

INTERNAL CHRONICLE

The Activity NCHMES
The Symposium Regarding the Cultural Heritage organized by the Security and Cooperation Conference in Europe, Cracow 28 Mai — 7 June 1991 (Radu Popa) 65

Of National Commission on Historical Monuments, Ensembles and Sites Activity reflected in the Reports of its Session (G. P.) 66

The Activity of the Direction of Historical Monuments, Ensembles and Sites

The Romanian — French Collaboration in the Field of the Restoration of the Historical Monuments (Georgeta Pop) 67

Cooperation Proceedings Regarding the Architectural Heritage 69

The Press — Conference organized by the Direction of Historical Monuments, Ensembles and Sites occasioned by the Drawing Up of the Cooperation Protocol with the Direction of Heritage of France (G. P.) 70

SCIENTIFIC LIFE

Anniversary Moment at the Village Museum (Elisabeta Ancuța-Rușinaru) 71

UNESCO—Manifestations in Romania
The Symposium in Suceava The Moldavian Civilization in XVth—XVIth Centuries (Doina Mîndru) 72

The Symposium in Sibiu — Significant Evidence of the Saxon Civilization, 2—4 June 1991 (Ina Postăvaru) 75

“Art and Architecture. The Baroque” — Scientific Session, Arad, 4—6 June 1991 (Gh. Lanevschi) 78

Visit to the Territorial Commission Oltenia (Elisabeta Ancuța-Rușinaru) 78

COURIER

Condiții cerute pentru îndeplinirea unei lucrări de restaurare

SFATURI PENTRU TINERII ARHITECȚI RESTAURATORI

Exprimés dans un style synthétique, quelques conseils essentiels pour les jeunes architectes restaurateurs, provenant d'un maître dans le domaine — l'architecte Ștefan Balș.

1. Sînt necesare cursuri pregătitoare, ținute de arhitecți specializați în munca de restaurare, folosind exemplificări asupra lucrărilor executate.
2. Cunoașterea amănunțită a istoriei arhitecturii din țară.
3. Bazată pe aceste cunoștințe va putea fi începută întocmirea proiectului de restaurare, ceea ce presupune o muncă grea, mult diferită de întocmirea obișnuitelor proiecte de arhitectură, în care primează aportul creației personale. Proiectul de restaurare presupune realizarea unui proiect complet și amănunțit pînă la detaliile de execuție.
4. Un proiect de restaurare se întocmește pe parcursul desfășurării lucrărilor, strîns legat de proiectul de execuție, cu ridicarea schelelor și desfacerea paramentelor pentru readucerea la iveală a elementelor inițiale transformate sau ascunse în zidărie prin modificările survenite în decursul anilor.
5. Munca de restaurare necesită atenție și migală, ea transformînd aportul creator al arhitectului în munca științifică a restauratorului.
6. O bună restaurare se face treptat, pe viu, pipăind monumentul în toate detaliile sale, cu grija de a nu distruge eventualele rămășițe ale arhitecturii inițiale.
7. Restaurarea mai pretinde prezența unui personal ajutător bine format, meșteri obișnuiți cu astfel de lucrări, precum și folosirea materialelor speciale de cea mai bună calitate (piatră, var și material lemnos).

ȘTEFAN BALȘ